

In dit thema...

heb je ontdekt dat het leven in de negentiende eeuw erg veranderde door de industriële revolutie. Mensen trokken van het platteland naar steden en werkten in fabrieken. Met het oprichten van politieke partijen en vakbonden, probeerden mensen hun omstandigheden te verbeteren. Met de Grondwet van 1848 kreeg de koning minder macht. Eind negentiende eeuw werd kinderarbeid verboden.

Les 1: Nieuwe krachtpatzers

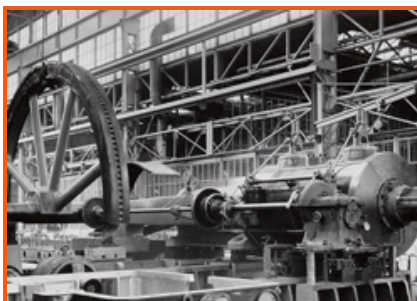
Dit heb je gedaan

Je bent terug in de tijd gegaan. Naar de tijd van burgers en stoommachines. Deze liep van 1800 tot 1900. Je hebt kennigemaakt met de stoommachine, het stoomgemaal en de stoomtrein. Je hebt uitgezocht hoe mensen van Utrecht naar Groningen reisden vóór, en na de uitvinding van de stoomtrein.

Dit heb je ontdekt

Vóór de uitvinding van de stoomtrein waren mensen lang onderweg. Ze reisden te voet, te paard, met de koets en met de trekschuit. Maakten ze een lange reis dan overnachtten ze in een herberg. Met de stoomtrein konden mensen veel sneller reizen. Niet iedereen was blij met deze uitvinding. Sommige mensen raakten hierdoor namelijk hun werk kwijt.

De invloed van een uitvinding

De uitvinding van de stoommachine veranderde het leven van veel burgers. De stoommachine werd in de industrie gebruikt om machines in fabrieken te laten bewegen. Bovendien kon de stoommachine ook gebruikt worden in het vervoer (stoomtrein en stoomschip). Deze verandering heet de industriële revolutie.

Les 2: Van thuiswerk naar fabriekswerk

Dit heb je gedaan

Je hebt je afgevraagd waarom mensen opgepropt bij elkaar gingen wonen. Je hebt het leven van een thuiswever vergeleken met het leven van een fabrieksarbeider.

Dit heb je ontdekt

Er kwamen steeds meer fabrieken in Nederland. Veel thuiswerkers raakten daardoor hun werk kwijt. In de fabriek was wel werk. De mensen trokken van het platteland naar de stad om daar in fabrieken te werken.

Het leven van thuiswerkers en fabrieksarbeiders

Op platteland was meer ruimte, maar thuiswerkers werkten meer uren per dag en verdienden minder. In de stad was weinig woonruimte. Fabrieksarbeiders woonden kleiner, maar in de fabriek verdienden ze meer en werkten ze minder uren per dag.

Les 3: Kinderen aan het werk!

Dit heb je gedaan

Je hebt je afgevraagd of je liever in een fabriek werkt, of naar school gaat. Je hebt geluisterd naar het verhaal van Jet en een week uit jouw leven vergeleken met een week uit haar leven. Je hebt reken- en schrijfp opdrachten gemaakt uit de tijd van burgers en stoommachines.

Dit heb je ontdekt

Het leven van kinderen in de negentiende eeuw zag er anders uit dan het leven van kinderen nu. Nu gaan alle kinderen naar school. Toen niet. Er waren kinderen die moesten werken in fabrieken of op het platteland, want veel gezinnen hadden het geld hard nodig! Het kinderwetje van Van Houten uit 1874 verbood kinderarbeid door kinderen onder de twaalf jaar.

Lange dagen en gevaarlijk werk

De omstandigheden in de fabrieken waren vaak niet best. Machines konden gevaarlijk zijn, net als de gassen die in de fabriek hingen. De werkdagen waren lang! In 1901 maakte de leerplichtwet een einde aan kinderarbeid in Nederland. Kinderen moesten vanaf dat moment allemaal naar school.

Les 4: BN'ers van de negentiende eeuw

Dit heb je gedaan

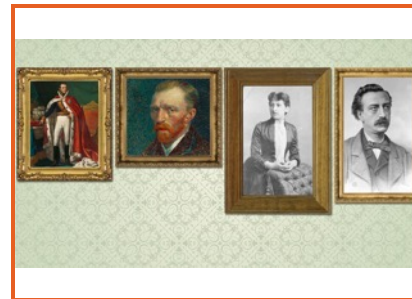
Je hebt kennisgemaakt met vier beroemdheden uit de negentiende eeuw: Aletta Jacobs, Koning Willem I, Multatuli en Vincent van Gogh. Van één van deze vier heb jij een poster gemaakt en uitgezocht waarom hij of zij beroemd is geworden.

Dit heb je ontdekt

Je hebt ontdekt wanneer jouw beroemdheid is geboren en gestorven. Wat zijn/haar beroep was en wat hij/zij heeft gedaan om beroemd te worden.

Koning Willem I: de eerste koning van Nederland uit het huis van Oranje-Nassau. Hij liet veel wegen en kanalen aanleggen.

Beroemd in de negentiende eeuw

Aletta Jacobs: de eerste vrouwelijke arts. Ze maakte zich sterk voor vrouwenkiesrecht.

Multatuli: schreef het boek: 'Max Havelaar' over de uitbuiting van de bevolking van Nederlands-Indië.

Vincent van Gogh: één van de grootste schilders van de negentiende eeuw.

Les 5: Voer actie!

Dit heb je gedaan

Je hebt ervaren hoe het voelt als jouw stem niet meetelt. In de tijd van burgers en stoommachines was er veel ongelijkheid. Je hebt bedacht wat je daartegen kon doen.

Dit heb je ontdekt

Je hebt ontdekt wat je tegen ongelijkheid kunt doen. Je kunt bijvoorbeeld staken, praten met je baas en onderhandelen over meer geld of veiligheid op je werk. Je kunt ook een politieke partij of vakbond oprichten. En misschien heb jij nog wel wat anders bedacht! Wanneer nieuwe afspraken worden vastgelegd in wetten, moet iedereen zich daaraan houden.

Ongelijkheid in de negentiende eeuw

Fabrieksarbeiders en kinderen werkten lange dagen en verdienden weinig. De huizen voor fabrieksarbeiders waren slecht. Nieuwe wetten regelden dat er minder ongelijkheid was en dat de macht van de koning minder groot was. Zo kwam er een nieuwe Grondwet, het kindernetje van Van Houten, de leerplichtwet en de woningwet.